

همایش بزرگداشت شهید مطهری (رحمت الله علیه)

آیت الله شیخ علی رضایی تهرانی

سپاه پاسداران مشهد

۱۴۰۳/۰۲/۱۲ هجری شمسی

۱۴۴۵/۱۰/۲۲ هجری قمری

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ الْأَعْظَمِ وَتَبِيجَةِ الْعَالَمِ هَادِي السُّبُلِ وَمُنْجِي الْبَشَرِ سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا حَبِيبِ إِلَهِ الْعَالَمِينَ أَبِي الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ الْمُكْرَمِينَ وَاللَّعْنُ الدَّائِرُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ»

«قال الله تعالى في كتابه الكريم: هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْمُونَ؛ ۱»

شهید مطهری؛ پاسدار مرزهای عقیدتی

مقدمه

در ابتدای صحبت، از قاری محترم جناب آقای واعظی که به خوبی قرائت کردند، قدردانی می‌کنم. همچنین از جناب آقای باقری به خاطر گزارشی که ارائه دادند، تشکر ویژه دارم. لازم است به نوبه خود، سالروز شهادت معلم گرانقدر، مرحوم شهید مطهری را تسلیت عرض کنم. عنوان بحث امروز من، «شهید مطهری؛ به مثابه پاسداری از مرزهای عقیدتی» است. معتقدم مرحوم شهید مطهری در قامت یک پاسدار موفق، نقش اساسی در پاسداری از مرزهای عقیدتی و دینی ایفا کرد. در ادامه ابتدا مقدمه‌ای را بیان کرده و سپس مختصراً در ارتباط با شهید مطهری سخن خواهم گفت.

تعریف و مقام شهید مطهری

معرف باید اجلی (آشکارتر) از معرف باشد. به همین دلیل، در مورد شهید مطهری، بزرگانی همچون مرحوم امام خمینی، مرحوم علامه طباطبایی، مرحوم شهید بهشتی (رحمت الله علیهم) و مقام معظم رهبری باید سخن بگویند. امثال ما تنها می‌توانیم نقل قول کنیم. به گفته فرزند شهید مطهری، زمانی که مقام معظم رهبری به مقام رهبری رسیدند، در سالروز شهادت شهید مطهری به منزل ایشان آمدند و فرمودند: «اگر شهید مطهری زنده می‌بود، به یقین رهبری امت به دست او قرار می‌گرفت.» این جمله مقام معظم رهبری، مقام والای شهید مطهری را نشان می‌دهد. مرحوم امام و مرحوم علامه طباطبایی (رحمت الله علیهم) نیز تعبیرات ارزشمندی در این زمینه بیان کرده‌اند؛ بنابراین، معرفی شهید مطهری باید از سوی این بزرگان انجام شود، نه کسانی چون من که در حد شاگرد شاگرد ایشان نیز نیستیم.

ساحات دین و تخصص شهید مطهری

دین، همچون انسان، دارای ساحات مختلفی است. در حوزه‌های علمیه معمولاً دین را در سه ساحات اعتقادات، اخلاقیات و احکام عملی تقسیم می‌کنیم:

۱. ساحت اعتقادات:

مباحث مرتبط با علم کلام، فلسفه و عرفان نظری را دربرمی‌گیرد.

۲. ساحت اخلاقیات:

علم اخلاق و عرفان عملی بر این بخش تمرکز دارند.

۳. ساحت احکام عملی:

این بخش بر عهده علم فقه است.

به تأیید متخصصان، مرحوم شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) در هر سه ساحت دین به‌عنوان یک فوق‌تخصص شناخته می‌شد. در ساحت فقه، ایشان همچون یک مرجع تقلید آثار ارزشمندی از خود به‌جا گذاشته است. در زمینه فلسفه و علوم عقلی، اگر بی‌نظیر نباشد، قطعاً کم‌نظیر است. در حوزه اخلاق، چه اخلاق نظری و چه عملی، آثار بسیار مهمی از او به یادگار مانده است.

نتیجه‌گیری:

اگر از شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) سخن می‌گوییم، از انسانی سخن می‌گوییم که در تمامی ساحت دین، از اعتقادات، اخلاقیات و احکام عملی، به‌عنوان فردی فوق‌تخصص با دانش و بینش عمیق شناخته می‌شد. او پاسدار مرزهای عقیدتی دین بود و نقش بی‌بدیلی در اعتلای اندیشه دینی داشت.

ضرورت پاسداری از دین و نقش ساحت‌های علمی و عملی در حفظ اسلام

مقدمه

همان‌طور که بلاد اسلامی نیاز به حفاظت دارند، عرصه‌های دیگر دین نیز به محافظت نیاز دارند. این حفاظت تنها به دفاع محدود نمی‌شود؛ بلکه گاهی بهترین دفاع، حمله و حمله است. امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) فرموده‌اند:

«مَا غُزِيَ قَوْمٌ قَطُّ فِي عُقْرِ دَارِهِمْ إِلَّا ذَلُّوا»^۱، یعنی هر قومی که در خانه خود مورد حمله قرار گیرد، سرانجام ذلیل خواهد شد. از این رو، لازم است به دشمن حمله کنیم تا به ضعف و شکست کشانده شود.

پیامدهای آسیب به ساحت علمی و عملی دین

اگر ساحت علمی دین آسیب ببیند، ساحت عملی دین نیز آسیب خواهد دید. امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) در سال اول خلافت خود، طی اولین سخنرانی‌شان، اسلام را به پوستینی برعکس تشبیه کردند و فرمودند امروزه اسلام مثل یک پوستین برعکس شده است، «لَيْسَ إِلَّا سَلَامٌ لِّجُسِّ الْفَرِّ وَمَقْلُوباً»^۲، و چیزی از آن باقی نمانده است. در زمان خانه‌نشینی امام علی (علیه‌السلام)، فرد دیگری به قدرت رسید و هرگاه با مشکلی مواجه می‌شد، می‌گفت: «لَوْلَا عَلِيٌّ لَهْلَكَ فُلَانٌ»^۳! این نتیجه زمانی است که ساحت علمی دین ضربه بخورد و در نتیجه ساحت بیرونی و عملی دین نیز دچار آسیب شود.

تاریخ استعمار و نقش پاسداران عقیدتی

استعمار برای ایران و ترکیه نقشه مشابهی طراحی کرده بود. در ترکیه موفق شد، اما در ایران شکست خورد. امروز ترک‌ها زبان خود را به انگلیسی می‌نویسند، درحالی‌که در ایران به دلیل وجود علما و مراجع، نقشه‌های استعمارگران عملی نشد. حضور پاسداران عقیدتی دین همچون شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) باعث شد که رضاخان نتواند همانند آتاتورک عمل کند.

اهمیت پاسداران نظامی و عقیدتی

اگر دشمن تجاوز سرزمینی کند و بتواند خاک کشور را تصرف کند و پاسداران عقیدتی و نظامی، همچون شهید سلیمانی، وجود نداشته باشند، اعتقادات نیز آرام‌آرام از بین می‌روند. قرآن کریم می‌فرماید: «ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

أَسَاءُ وَالسُّوْأَى أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ۝۵»

عبرت تاریخی از کربلا

در زمان یزید، هنگامی که او با لب و دندان اباعبدالله (علیه السلام) بازی می کرد و «فَجَعَلَ يَنْكُتُ ثَنَاءَ الْحُسَيْنِ بِالْقَضِيبِ ۶»، زینب کبری (سلام الله علیها) خطبه ای ایراد نمودند و فرمودند میدانی چرا به اینجا رسیدی که می گویی:

«لَعِبْتُ هَاشِمٌ بِالْمُلْكِ فَلَا خَبَرَ جَاءَ وَلَا وَحْيٌ نَزَلَ ۷»

دلیل این وضعیت، گناهای چون مشروب خواری، زنا و فحشا است که منجر به بی اعتقادی شده اند. به تعبیر شهید مطهری (رحمت الله علیه)، مادیت اخلاقی به مادیت اعتقادی منجر می شود.

نتیجه گیری:

حفظ دین تنها با پاسداری عملی از مرزهای اسلام ممکن نیست؛ بلکه نیاز به پاسداری علمی و عقیدتی نیز وجود دارد. پاسداران عقیدتی همچون شهید مطهری، نقشی بی بدیل در حفاظت از دین و جلوگیری از نفوذ استعمار داشتند.

حجاب، برهنگی و حفاظت از ارزش های اعتقادی

مقدمه

گاهی گفته می شود که چرا به مسئله حجاب پرداخته می شود؟ اما موضوع تنها حجاب نیست، بلکه برهنگی و پیامدهای آن است. با نگاهی به تاریخ، درمی یابیم که سرزمین آندلس با شمشیر از دست نرفت، بلکه برهنگی و فحشا، عامل از دست رفتن آن بود. هنوز هم در آن منطقه، مساجدی با معماری فوق العاده به چشم می خورند، اما جامعه آندلس را نه نبرد نظامی، بلکه تضعیف اخلاقی از پای درآورد.

ارتباط برهنگی با مادیت اخلاقی و اعتقادی

برهنگی و فحشا منجر به مادیت اخلاقی می شود و مادیت اخلاقی نیز به بی اعتقادی دامن می زند. انسان مادی گرایی که از انگیزه تهی شده باشد، نمی تواند قهرمانانی همچون شهید حججی یا شهید قاسم سلیمانی را به عرصه آورد. چنان که مرحوم امام خمینی (رحمت الله علیه) به حق و بجا بخشی از سپاه را طراحی کردند تا نیرویی ایدئولوژیک و اعتقادی باقی بماند.

ویژگی های شهید مطهری به عنوان پاسدار عقیدتی

بر اساس مقدمات ارائه شده، ویژگی های شهید مطهری را می توان به عنوان پاسدار مرزهای اعتقادی دین معرفی کرد. ایشان نمونه ای بارز از معلمین دین و ارزش های اسلامی در طول تاریخ بوده اند. نمونه هایی از ویژگی های ایشان را می توان ارائه داد که شاید برای شما تازگی داشته باشد. به روح مطهر همه معلمان دین و اعتقاد، به ویژه شهید مطهری، صلوات بر محمد و آل محمد (صلی الله علیه و آله وسلم) تقدیم کنید.

ویژگی های برجسته شهید مطهری

دانش اصیل دینی

شهید مطهری با نبوغ ذهنی و تلاش بی وقفه، در انواع دانش های اسلامی نه تنها متخصص، بلکه در برخی موارد فوق تخصص بود. او به عنوان یک دانشمند برجسته و صاحب نظر در فقه، اصول، فلسفه، کلام، تفسیر، عرفان و اخلاق شناخته می شد. حاشیه نویسی ایشان بر کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» نوشته علامه طباطبائی،

نمونه‌ای از عمق علمی اوست. مرحوم واعظزاده نقل کرده‌اند که علامه طباطبایی درباره این پاورقی‌ها گفته‌اند: «آقای مطهری در نوشتن این پاورقی‌ها خودکشی کرده است.» زمانی که شهید مطهری برای استخدام در دانشگاه تهران اقدام کرد، جلد اول این کتاب برای ارزیابی علمی ارائه شد. در جلسه‌ای که برای انتخاب ایشان به‌عنوان استاد برگزار شد، اعضا به‌اتفاق گفتند: «اگر نمره‌ای بالاتر از ۲۰ وجود داشت، به او می‌دادیم، اما وجود ندارد.» این نشان‌دهنده بی‌نظیری او در این حوزه است.

گستره اطلاعات عمومی

در زمان شهید مطهری، فضای حوزه‌های علمیه به‌گونه‌ای بود که طلبه‌ای که روزنامه می‌خواند، متهم به بی‌سوادی می‌شد. با وجود این محدودیت‌ها، شهید مطهری اطلاعات عمومی گسترده‌ای داشت. مرحوم امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) نیز در آن زمان با مخالفت‌های بسیاری از سوی روحانیت مواجه بودند، اما با استقامت و ایمان به مسیر خود ادامه دادند. در چنین فضایی، شهید مطهری توانست دانش عمومی خود را به سطحی بسیار بالا برساند.

تبع و تفحص مثال‌زدنی

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) در تحقیقات خود بسیار دقیق و موشکافانه عمل می‌کرد. هر موضوعی که او بررسی می‌کرد، گام‌های نهایی تحقیق را به‌گونه‌ای برمی‌داشت که حتی امروز نیز تحقیقات او به‌عنوان مرجع شناخته می‌شود. یکی از اتهاماتی که به او وارد شده بود، این بود که اهل تتبع و جستجو نیست. این تهمت نابخشودنی است، زیرا آثار او مانند «عدل الهی»، «خدمات متقابل اسلام و ایران» و «جهان‌بینی‌ها» نشان‌دهنده عمق و گستردگی تحقیقات اوست. او در هر موضوعی که ورود می‌کرد، تمامی جنبه‌های مرتبط را با دقت بررسی می‌کرد.

نتیجه‌گیری:

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با دانش گسترده، اطلاعات عمومی وسیع و تحقیقات دقیق، نمونه‌ای برجسته از پاسداران عقیدتی دین بود. ویژگی‌های او همچنان الهام‌بخش پژوهشگران و علاقه‌مندان به علوم اسلامی است.

تقوا و خودسازی شهید مطهری

تقوا و سیر و سلوک

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) از ابتدای زندگی اهل تقوا بودند و در هشت سال پایانی عمر، به‌طور ویژه در مسیر سیر و سلوک گام برداشتند. ایشان با اساتید برجسته این حوزه ارتباط داشتند و تجربیات معنوی خود را به‌طور دقیق ثبت کردند. داماد بزرگ شهید مطهری که از دوستان نزدیک و قدیمی است، نقل کرده است که ایشان خاطرات و مکاشفات خود را در تقویم‌های شخصی می‌نوشتند. در یکی از این تقویم‌ها آمده است: پایان ذکر «لااله الا الله»، شروع ذکر «لااله الا هو». این نشانه‌ای از عمق معنویت و توجه ویژه ایشان به خودسازی است.

اهمیت عبادات شبانه

شهید مطهری به عبادات شبانه اهمیت ویژه‌ای می‌دادند. در یک گزارش تاریخی مربوط به شورای عالی انقلاب فرهنگی، ایشان زمانی که مسئله‌ای به تصویب نمی‌رسید، بیان کردند: «یا تصویب کنید یا رد کنید، من برای خودم برنامه دارم. من بیداری شب دارم، من سحر دارم و باید به خودم برسم.» این تأکید نشان‌دهنده اعتقاد ایشان به اهمیت عبادات شبانه و دستورات قرآن کریم از جمله آیه «إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا»^۸ است.

ارتباط با اساتید سلوک و تجربه‌های معنوی

شهید مطهری با اساتید برجسته سلوک ارتباط داشتند و با پیروی از دستورات آن‌ها، به درجات بالای طهارت روح دست یافتند. اشک‌های سحری ایشان و تجربه‌های معنوی، حکایت از قلبی پاک و روحی متعالی داشت. مقام معظم رهبری نیز از معنویت شهید مطهری خاطراتی دارند. ایشان نقل کرده‌اند که در یک شب، مهمان منزلشان بوده‌اند و نیمه‌شب، از صدای ناله و زاری شهید مطهری از خواب پریده‌اند. شدت این حال معنوی به حدی بود

که ایشان نتوانستند خود را کنترل کنند و اشک‌هایشان جاری بود. این رفتار، نمودی از طهارت و تقوای ایشان بود.

نتیجه‌گیری:

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) نمونه‌ای روشن از انسانی متقی و خودساخته بود که با عبادات شبانه و ارتباط معنوی عمیق، به درجات بالای معنویت دست یافت. ویژگی‌های روحی ایشان الگویی الهام‌بخش برای تمام کسانی است که به دنبال تعالی معنوی هستند.

تیزبینی و حدس قوی شهید مطهری

تیزبینی در شناخت انحرافات

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) دارای حدس قوی و تیزبینی شگفت‌انگیزی بود که در مباحث اعتقادی، نقش یک پاسدار برجسته را ایفا می‌کرد. ایشان توانایی خاصی در تشخیص انحرافات داشتند و این ویژگی باعث می‌شد بوی انحراف را از فاصله‌های دور حس کنند. به گفته مرحوم هاشمی رفسنجانی، ایشان بوی انحراف را از صد کیلومتر دورتر می‌شنیدند و قبل از آنکه دیگران متوجه شوند، شروع به مقابله می‌کردند.

نمونه‌های تاریخی تیزبینی

زمانی که منافقین خلق برای اغوای امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) به نجف رفتند، نامه‌ای از برخی علما داشتند که مفاد آن، درخواست اجازه امام برای استفاده از سهم امام جهت مبارزه با شاه بود. امام در سخنرانی عمومی خود این افراد را با وجود دانش بسیارشان رد کردند و فرمودند: «این‌ها تاریک‌اند و نور ندارند.» شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) نیز در چنین مواردی انحراف را به‌خوبی شناسایی می‌کرد و هیچ رودربایستی در مقابله با آن نداشت.

اقدام قاطع در مواجهه با انحرافات

در ماجرای سخنرانی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) در بهشت‌زهرا، زمانی که گروهی از مجاهدین قرار بود پیش امام سرود بخوانند، شهید مطهری مخالفت قاطعی داشتند. ایشان به احمد آقا تلفن زدند و تأکید کردند که این کار نباید انجام شود، چراکه این گروه منحرف هستند. در نهایت، با صراحت و قاطعیت، مانع اجرای این برنامه شدند.

مقابله با گروه فرقان و منافقین

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) پیش از همه انحراف گروه فرقان و منافقین را تشخیص دادند و در برخورد با آنان، با صراحت کامل و بدون هیچ لکنت زبانی، حقایق را بیان کردند. ایشان همچون مولای متقیان، امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام)، در گفتن حق صریح بودند و در پاسداری از ارزش‌ها، هیچ کوتاهی نکردند.

نتیجه‌گیری:

تیزبینی و حدس قوی شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)، همراه با صراحت در بیان و عمل، ایشان را به الگویی برجسته در دفاع از دین و مقابله با انحرافات تبدیل کرد. این ویژگی‌ها نشان‌دهنده عمق بصیرت و استواری شخصیت ایشان است.

انصاف علمی و گستره دیدگاه‌های شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)

انصاف علمی و احترام به تلاش دیگران

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) به انصاف علمی و پذیرش حقیقت مشهور بودند. ایشان زمانی که رأی یا نظری را اشتباه می‌دانستند، بدون تردید از آن صرف‌نظر کرده و رأی برتری را می‌پذیرفتند. نمونه‌ای از این ویژگی، نحوه همکاری ایشان با دکتر داوری در نگارش کتابی است که تأکید داشتند حاشیه‌های دکتر داوری به تناسب اندازه و

عمق، به‌طور مشترک و یا حتی با ذکر نام دکتر داوری منتشر شود. در مقدمه کتاب نیز همواره قدردانی از تلاش‌های دیگران را لحاظ می‌کردند. ایشان همچنین از دانشمندان و تلاش‌های آن‌ها به‌صراحت تقدیر می‌کردند. برای مثال، درباره دکتر محمد آیتی، تاریخ‌نگار برجسته اسلامی، در محافل مختلف تأکید داشتند که ایشان یکی از بزرگ‌ترین تاریخ‌دانان صدر اسلام است. این تجلیل از تلاش‌های دیگران، گویای اخلاق علمی و درک عمیق شهید مطهری بود.

شناخت نیروها و بهره‌گیری از آن‌ها

شهید مطهری توانایی فوق‌العاده‌ای در شناخت افراد و توانمندی‌های آنان داشتند و در به‌کارگیری نیروهای شایسته بسیار فعال بودند. برای مثال، شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) کسی بودند که حجت‌الاسلام والمسلمین قرائتی را به صداوسیما معرفی و از حضورشان دفاع کردند. همچنین، بسیاری از انتصابات دوران پیش از شهادت ایشان، با رایزنی و پیشنهاد ایشان انجام شد. نمونه‌ای از این موارد، انتخاب مرحوم آقای مهدوی کنی برای مسئولیت در کمیته‌های انقلاب اسلامی بود.

جامعه‌نگری و توجه به مخاطبان متنوع

یکی دیگر از ویژگی‌های بارز شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)، نگاه گسترده به جامعه و توجه به اقشار مختلف بود. ایشان جامعه مخاطب خود را محدود به گروهی خاص نمی‌کردند. برای مثال، درحالی‌که توانایی نگارش کتاب‌های فلسفی پیچیده مانند «اصول فلسفه و روش رئالیسم» را داشتند، کتاب‌هایی همچون «داستان راستان» را نیز برای کودکان و نوجوانان تألیف کردند. این کتاب، با وجود انتقادات به نوشتن چنین آثاری، به دلیل خلوص نیت و هدف والا، موفق به دریافت لوح تقدیر از یونسکو شد. شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) این اقدام را با چنین نگرشی توضیح دادند: «اگر من توانایی نوشتن کتاب‌های فلسفی دارم، چرا نباید داستان‌هایی برای کودکان و نوجوانان بنویسم؟» این نشان‌دهنده توجه گسترده و خالصانه ایشان به همه اقشار جامعه است.

نتیجه‌گیری:

انصاف علمی، توجه به تلاش‌های دیگران، شناخت افراد شایسته و بهره‌گیری به‌موقع از آنان، و نگرش وسیع به جامعه مخاطب، ویژگی‌هایی بودند که شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) را از سایرین متمایز می‌کردند. این خصوصیات همچنان الگویی برجسته برای کسانی است که به دنبال خدمت به جامعه و علم هستند.

پرداختن به مسائل و شبهات روز؛ ویژگی برجسته شهید مطهری

رسالت علمی و مسئولیت اجتماعی

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)، پرداختن به مسائل و شبهات روز بود. ایشان بارها به‌صراحت بیان کرده‌اند که هرگاه قلم به دست گرفته‌اند، به نیازهای جامعه پرداخته‌اند، نه برای اثبات علمیت خود یا ساختن تاریخ شخصی. نوشته‌های شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)، پاسخی مستقیم به دغدغه‌ها و چالش‌های فرهنگی و اجتماعی دوران خود بودند.

پاسخ به شبهه در حکم محلّ

شهید مطهری در مواجهه با شبهات روز، همواره در همان بستر ارائه شبهه، پاسخ‌های روشن و دقیق ارائه می‌دادند. برای نمونه، زمانی که در مجله «زن روز» به حکم محلّ اسلام انتقاد شد، ایشان در همان مجله پاسخ دادند و با روشنگری‌های خود، ذهن‌ها را پاک کردند. این اقدام ایشان نمونه‌ای روشن از روش قرآنی است که بر اساس فرمایش مرحوم علامه طباطبائی (رحمت‌الله‌علیه)، «لایذکر باطلا الا مع ابطاله» عمل می‌کند؛ یعنی قرآن هر جا باطلی را ذکر می‌کند، بلافاصله آن را ابطال می‌کند.

پرداختن به مسئله خانواده

مسائل خانواده از دیگر موضوعاتی بود که شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) بدان پرداختند. ایشان با روشنگری‌های خود، بسیاری از سوءبرداشت‌ها را برطرف کردند و جامعه را از آسیب‌های ناشی از نادانی حفظ کردند.

مبارزه فکری با کمونیسم

در دوران قبل از انقلاب، مسئله کمونیسم یکی از چالش‌های بزرگ فکری بود. بسیاری از جوانان در معرض تغییر عقیده قرار داشتند و حتی سازمان مجاهدین در سال ۱۳۵۴ به کمونیسم تغییر ایدئولوژیک داد. شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با نگارش کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم»، به همراه مرحوم علامه طباطبائی (رحمت‌الله‌علیه)، توانستند کمونیسم را در ایران به‌طور چشمگیری عقب برانند. به گفته دکتر عمویی، نفر هفتم کمونیسم در جهان، این دو عالم برجسته، کمونیسم را ۲۰۰ سال عقب انداختند.

نتیجه‌گیری:

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با پرداختن به مسائل روز و شبهات دینی، مسئولیتی بزرگ بر عهده داشتند و با علم، بصیرت و شجاعت، جامعه را از آسیب‌های فکری و عقیدتی محفوظ نگه داشتند. این ویژگی برجسته، ایشان را به الگویی برای همه کسانی تبدیل کرده است که دغدغه پیشرفت جامعه دارند.

حساسیت شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) در پاسداری از دین و مبارزه با شبهات

پاسداری از اعتقادات دینی

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با حساسیت ویژه‌ای به پاسداری از دین و اعتقادات مردم می‌پرداختند. کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» یکی از برجسته‌ترین آثار ایشان است که همچنان جایگزینی ندارد و درخشش آن در مبارزه با کمونیسم و دفاع از اعتقادات دینی، بی‌نظیر است. این کتاب به‌عنوان ابزاری قدرتمند در دست جوانان مسلمان، نقش مهمی در مقابله با شبهات و انحرافات فکری ایفا کرد.

تشبیه به پاسدار همه‌فن‌حریف

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) را می‌توان به پاسداری همه‌فن‌حریف تشبیه کرد که در هر جبهه‌ای که دین و اعتقادات مردم مورد تهدید قرار می‌گرفت، با تمام توان وارد عمل می‌شدند. ایشان نه تنها در یک حوزه تخصصی، بلکه در ده‌ها جبهه فکری و فرهنگی مبارزه می‌کردند و از ابزارهای مختلف برای دفاع از دین استفاده می‌کردند.

نمونه‌ای از ظلم به شهید مطهری

با وجود جایگاه علمی برجسته، شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) در دانشگاه تهران با ظلم‌هایی مواجه شدند. برای مثال، در دانشکده الهیات، فردی ملحد به‌عنوان مافوق ایشان منصوب شد و شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) مجبور بودند زیر نظر این شخص کار کنند. این شرایط ناعادلانه، در نهایت منجر به بازنشستگی زودهنگام ایشان شد.

پاسخگویی به شبهات روز

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) در پاسخ به شبهات روز، همواره با جدیت و دقت عمل می‌کردند. برای مثال، در مسئله حجاب، کتاب «مسئله حجاب» را تألیف کردند که به‌عنوان پاسخی روشن به شبهات مطرح‌شده، همچنان مورد توجه است. ایشان همچون «طَبِیبُ دَوَّارٍ طَبَّهٍ»^۹، به دنبال خدمت به جامعه بودند و هیچ‌گاه از تلاش برای روشنگری و دفاع از دین دست نمی‌کشیدند.

نتیجه‌گیری:

شهید مطهری با حساسیت، توانمندی و تعهد مثال‌زدنی، در پاسداری از دین و مبارزه با شبهات، الگویی بی‌بدیل

برای همه کسانی هستند که دغدغه حفظ ارزش‌های دینی و فرهنگی دارند.

عمر با برکت و مبارزات علمی شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با وجود عمر کوتاه ۵۸ ساله، زندگی‌ای پر از برکت و تأثیرگذاری داشتند. ایشان حتی در لحظات خانوادگی، وقت خود را صرف تصحیح اوراق علمی می‌کردند و با این جمله که «من چقدر عمر می‌کنم؟» اهمیت زمان را یادآور می‌شدند. میانگین عمر ائمه اطهار (علیهم‌السلام)، به جز امام‌زمان (عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف)، ۴۹ سال بوده است، اما همان‌طور که عمر ایشان با برکت بود، عمر شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) نیز با برکت و پرثمر بود.

تهمت‌های نادرست درباره انقلابی نبودن

یکی از تهمت‌هایی که به شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) زده شده بود، این بود که ایشان انقلابی نبوده‌اند، چراکه زندان نرفته یا تبعید نشده‌اند. اما این ادعا کاملاً نادرست است. ایشان در سال ۴۲ به همراه ۴۰ نفر از علما، از جمله آقای فلسفی، مرحوم هاشمی‌نژاد و مرحوم آقا عزالدین زنجانی، دستگیر شدند و ۴۰ روز در زندان بودند. حتی در زندان، کلاس درس برگزار کردند. علاوه بر این، ایشان بارها بازداشت موقت شدند و ممنوع‌المنبر بودند. شخصیت علمی ایشان باعث می‌شد کمتر در معرض اتهامات انقلابی‌گری قرار گیرند، اما پشت‌صحنه، جلسات و ارتباطات ایشان با مرحوم امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) نقش مهمی در انقلاب داشت.

نتیجه‌گیری:

شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) با عمر کوتاه اما پر برکت خود، نه تنها در عرصه علمی بلکه در مبارزات انقلابی نیز نقش برجسته‌ای داشتند. تهمت‌هایی که به ایشان زده شده، ناشی از عدم شناخت کامل از فعالیت‌های پشت‌صحنه و تأثیرگذاری عمیق ایشان در انقلاب اسلامی است.

زندگی ساده و تأثیرگذاری شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)

زندگی ساده دور از رفاه‌گرایی

ادعای زندگی مرفه یا لاکچری درباره شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)، نادرست و خلاف واقعیت است. ایشان به دلیل شرایط مالی دشوار تا بیش از ۳۰ سالگی ازدواج نکردند و حتی به‌خاطر مشکلات اقتصادی، از قم به تهران مهاجرت کردند و ورودشان به دانشگاه نیز به دلیل همین نیاز مالی بود. اما همین شرایط باعث خیروبرکت شد. پس از استخدام به‌عنوان استاد دانشگاه، ایشان حقوق خود را به‌صورت مستقل دریافت کرده و هیچ‌گاه از سهم امام، سهم سادات یا زکوات استفاده نکردند. خرید خانه‌ای در قلهک تهران صرفاً برای ایجاد محیطی آرام جهت تألیف کتاب‌هایشان بود و نه برای زندگی مرفه.

ارزش آثار علمی

آثار علمی شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) همچنان جایگاه ویژه‌ای دارند. اگر کسی بخواهد تمامی آثار ایشان را با دقت مطالعه کند، حداقل ۱۰ سال زمان نیاز دارد. تأثیر این آثار بر مبانی فکری و دینی جامعه ما به حدی است که مقام معظم رهبری فرمودند: «انقلاب ما مبتنی بر نظریات و افکار شهید مطهری است.» برای نمونه، کتاب «اقتصاد اسلامی» ایشان با وجود ارزش‌های علمی، به دلیل نگرانی از تأثیرات احتمالی بر مسائل اقتصادی کشور، توسط نظام خمیر شد و به انتشار عمومی نرسید.

دعوت به مطالعه آثار شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه)

هفت سیر مطالعاتی برای آثار شهید مطهری (رحمت‌الله‌علیه) طراحی شده است که افراد می‌توانند بر اساس سطح سواد و علاقه‌مندی خود یکی از این سیرها را انتخاب کنند. مقام معظم رهبری بیان داشتند که تسلط بر آثار شهید مطهری، می‌تواند پاسخگوی ۹۰ درصد شبهات دینی و اعتقادی باشد.

ویژگی‌های شخصیتی و بصیرت شهید مطهری (رحمت الله علیه)

شهید مطهری (رحمت الله علیه) از توانایی ذاتی در فهم مسائل برخوردار بودند و به حدس خود به عنوان هدیه‌ای الهی نگاه می‌کردند. ایشان همواره با صراحت و اخلاص در تصمیم‌گیری‌ها و ارزیابی امور عمل می‌کردند. خاطره‌ای از ایشان توسط مقام معظم رهبری نقل شده است که پس از تأسیس حزب جمهوری اسلامی، شهید مطهری به مقام معظم رهبری توصیه کردند که خالص بودن نیت در این اقدام بسیار مهم است.

نتیجه‌گیری:

زندگی ساده، آثار علمی بی‌بدیل و شخصیت برجسته شهید مطهری (رحمت الله علیه)، ایشان را به الگویی برای جامعه ما تبدیل کرده است. مطالعه و انس با آثار ایشان، راهی روشن برای پاسخ به شبهات و تقویت ارزش‌های دینی و اخلاقی است.

به روح پرفروش معلم انقلاب حضرت آیت الله حاج شیخ مرتضی مطهری (اعلی الله مقامه) «رحم الله من قرأ الفاتحة مع الصلوات».

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ»

فهرست منابع

۱. سوره زمر، آیه ۹.
۲. غفاری، علی اکبر، کلینی، محمد بن یعقوب، و آخوندی، محمد. ۱۳۶۳. الکافی. ۸ ج. تهران - ایران: دار الکتب الإسلامية، ج ۵، ص ۵.
۳. صالح، صبحی، شریف رضی، محمد بن حسین، و علی بن ابی طالب (ع)، امام اول. ۱۴۱۴. نهج البلاغه (صبحی الصالح). ۱ ج. قم - ایران: مؤسسه دار الهجرة، ص ۱۵۷ و ۱۵۸.
۴. عیاشی، محمد بن مسعود، تفسیر العیاشی، هاشم رسولی، بی جا، بی تا، ج ۱، ص ۷۵.
۵. سوره روم، آیه ۱۰.
۶. حائری، محمد بن ابی طالب، و کریم، فارس حسون. ۱۴۱۸. تسلیه المجالس و زینة المجالس الموسم بـ«مقتل الحسین علیه السلام». ۲ ج. قم - ایران: مؤسسه المعارف الإسلامية، ج ۲، ص ۴۰۲.
۷. فهری زنجانی، احمد، و ابن طاووس، علی بن موسی. بدون تاریخ. اللهوف علی قتلی الطفوف. ۱ ج. تهران - ایران: جهان، ص ۱۸۱.
۸. سوره مزمل، آیه ۶.
۹. استفاده مضمونی از روایت؛ لیثی واسطی، علی بن محمد، و حسنی بیرجندی، حسین. ۱۳۷۶. عیون الحکم و المواعظ. ۱ ج. قم - ایران: مؤسسه علمی فرهنگی دار الحديث. سازمان چاپ و نشر، ص ۳۱۹.